

**ТИМ ЗА ПРАЋЕЊЕ И КООРДИНИСАЊЕ ПРИМЕНЕ
ПРЕВЕНТИВНИХ МЕРА У РАДУ ШКОЛА**

**ПРЕПОРУКЕ ЗА ПОЧЕТАК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА У
ШКОЛСКОЈ 2021/2022. ГОДИНИ**

Август 2021. године

Искуство из претходног периода, карактеристике епидемије, као и здравствене и опште друштвене последице које настају услед затварања школа указују да затварање школа треба да буде последња мера која се уводи у оквиру сузбијања епидемије COVID-19, као и прва која се укида.

Уз адекватну примену прописаних мера, као што су ношење маски, одржавање растојања, проветравање просторија, чишћење и дезинфекција простора, дезинфекција руку, смањење активности у којима долази до масовних окупљања и неконтролисаног блиског контакта међу особама доводе до тога да ризик од преношења инфекције међу ученицима и наставницима буде нижи него што је то ризик од заражавања вирусом у заједници у свим другим условима.

С друге стране, појава нових варијанти вируса, посебно Делта варијанте која се знатно лакше преноси него што је то раније био случај, повећава учешће деце у трансмисији, с тим да је ризик-заражавања много већи у породици, као и у другим ситуацијама ван школе.

Већина деце са COVID-19 има благе симптоме и веома низак ризик од тешких форми болести и смртог исхода. Иако веома ретко, нека деца, посебно она са пратећим хроничним обољењем, су у ризику да развију тежу респираторну болест која захтева хоспитално лечење. Врло мали број деце развија педијатријски инфламаторни мултисистемски синдром повезан са SARS-CoV-2 (ПИМС-ТС) (такође се назива и мултисистемски инфламаторни синдром код деце (МИС-Ц)) који се појављују 4-6 недеља након благе COVID-19.

Препоруке за почетак школске 2021/2022. године заснивају се на неколико основних претпоставки:

1. Општи циљ је нормализација образовања и организовање и реализовање образовно-васпитног рада у простору школе, у свим школама где услови то дозвољавају.
2. Модели организације образовно-васпитног рада разматрају се према специфичним условима који важе за ученике првог циклуса основног образовања, односно до четвртог разреда, затим пети и шести разред, као и за седми и осми разред основне школе и за ученике средње школе.
3. Такође, модели организације образовно-васпитног рада разматрају се према специфичним условима који важе за поједине територије (општине и градове), имајући у виду динамику епидемије и обухват вакцинацијом.
4. У разматрању примене критеријума за прелазак на наставу на даљину (он-лајн) имају се у виду искуства из претходне школске године.
5. У односу на прошлу годину, вакцинални статус наставника и другог школског особља узима се у обзир приликом прописивања појединачних мера.
6. Надзор над појавом и кретањем болести код ученика и наставника вршиће се на начин како је то рађено и претходне године, уз размену информација између Института за јавно здравље Србије и Министарства просвете, науке и технолошког развоја (у даљем тексту Министарство).
7. Мере које ће се примењивати у случају потврђеног случаја COVID-19 у групи/одељењу/школи биће кориговане у складу са новим знањима/препорукама.
8. Препоруке ће бити непрестано разматране и по потреби кориговане, у складу са променама карактеристика узрочника, тока епидемије и новим сазнањима.

Моделу организације образовно-васпитног рада и одлучивање о њиховој примени

Начелно, образовно-васпитни рад организује се у три основна модела:

- 1. Образовно-васпитни рад у школи кроз непосредни рад - I модел**
- 2. Образовно-васпитни рад у школи кроз непосредни рад и наставом на даљину у организацији школе - II модел**
- 3. Настава на даљину (он-лајн) у организацији школе - III модел**

Одлука о моделу организације наставе доноси се на основу сагледавања карактеристика епидемије и обухвата вакцинацијом, према процени територијално надлежног института/завода за јавно здравље, на нивоу града/општине и могућности школе да примени прописане превентивне мере, према процени руководства школа у сарадњи са надлежном школском управом.

Предлог одлуке о моделу организације образовно-васпитног рада за сваки циклус образовања у основној школи, односно за средњу школу у целини даје територијално надлежни штаб за ванредне ситуације локалне самоуправе у сарадњи са руководством школа и надлежном школском управом.

Одлучивање о моделу наставе доноси се за територију општине, односно града у целини (укључујући и Београд). Градске општине не посматрају се као посебне јединице за потребе ових препорука.

Податке о карактеристикама епидемије и процену ризика за сваку општину даје територијално надлежни институт/завод за јавно здравље и то категоришући епидемиолошку ситуацију на подручју општине у једну од зона: *зелену, жуту или црвену зону*, применом датих критеријума. Податке о обухвату вакцинацијом дисагрегиране до нивоа општине институтима/заводима за јавно здравље доставља Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут” (у даљем тексту Институт). Информацију о категорији епидемиолошке ситуације територијално надлежни институт/завод за јавно здравље доставља сваког уторка надлежним општинским, односно градским штабовима за ванредне ситуације, као и Институту. Институт на основу добијених података сачињава мапу са означеним категоријама за сваку општину, односно град и поставља је на своју званичну интернет страну – <https://www.batut.org.rs>.

Почетак школске године 2021/2022. године уређује се према моделима које је утврдио Тим за праћење и координисање примене превентивних мера у раду школа (у даљем

тексту: Тим за школе), који формира Институт, а који чине представници Министарства, Министарства здравља и Института.

Свака наредна промена организације рада врши се на основу одлуке Тима за школе.

Потребно је да се сви запослени у школи упознају са *Мерама спречавања уношења и преношења COVID 19 у школама* које је донео Институт. Одговорност директора и запослених је да обезбеде доследну примену свих наведених мера. Уколико постоје објективне препреке за примену наведених мера директор је у обавези да без одлагања о томе обавести надлежни општински, односно градски штаб за ванредне ситуације, као и надлежну школску управу. Наведене информације достављају се званично, у писаном облику са потписом директора школе.

Општински, односно градски штаб за ванредне ситуације свој предлог одлуке о моделу организације образовно-васпитног рада доставља сваког уторка надлежној школској управи, која исти прослеђује Тиму за школе. Предлог модела организације образовно-васпитног рада надлежна школска управа доставља Тиму за школе средом до краја радног времена. Тим за школе четвртом до краја радног времена даје мишљење на достављене предлоге.

Тим за школе даје сагласност на предлог одлуке за сваку локалну самоуправу појединачно и доставља мишљење школској управи петком до 10 часова, која без одлагања даље прослеђује мишљење општинском, односно градском штабу за ванредне ситуације и школама.

Школа о промени модела организације обавештава ученике, родитеље, односно друге законске заступнике ученика и запослене петком најкасније до 12 часова.

Обавезни елементи Предлога одлуке су:

- Категоризација епидемиолошке ситуације COVID-19 у предметној општини или граду у *зелену, жуту или црвену* зону урађена од стране територијално надлежног института/завода за јавно здравље;
- Предлог модела наставе за основну школу и то посебно за: први циклус, посебно за пети и шести разред, као и посебно за седми и осми разред. За средњу школу даје се једна препорука за све разреде.

Форма предлога одлуке дата је у прилогу.

Уколико се појави потреба, Тим за школе у року од два дана од дана подношења предлога, односно најкасније до четвртка, до краја радног дана даје мишљење о предлогу у форми која је дата у прилогу.

Када је реч о почетку школске 2021/2022. године Предлог модела образовно-васпитног рада који ће се примењивати од 01.09.2021. године израђује Тим за школе за територију целе Републике најкасније до 27.08.2021. године, на основу података о актуелној епидемиолошкој ситуацији на свакој територији.

У току школске године модел наставе разматра се најмање два пута месечно, а по потреби и недељно (посебно у општинама где је дошло до наглог погоршања епидемиолошке ситуације).

ОДЛУКА О МОДЕЛУ НАСТАВЕ

Назив општине/града: _____

Категорија епидемиолошке ситуације COVID-19 у општини/граду¹:

зелена

жута или

црвена зона

Категоризацију извршио институт/завод за јавно здравље: _____

Датум и деловодни број мишљења о категорији епидемиолошке ситуације у општини/граду: _____

Пун назив органа општине/града који је утврдио предлог модела наставе:

Датум и деловодни број предлога модела наставе²: _____

Школска управа сагласна са предлогом модела наставе на подручју општине/града³

Напомена:

¹ Приложити мишљење о категорији епидемиолошке ситуације.

² Приложити предлог модела наставе који је утврдио надлежни орган локалне самоуправе

³ Приложити мишљење надлежне Школске управе о предлогу модела наставе

Предлог модела наставе:

Основне школе

НАЗИВ ШКОЛЕ	Оцена обима спровођења пет кључних мера стратегије ублажавања ризика (у потпуности, свих пет, 3-4 стратегије, 1-2 стратегије, нема стратегије)	Разред	Модел (I, II, III)
		Први, други, трећи и четврти	
		Пети и шести разред	
		Седми и осми разред	
		Први, други, трећи и четврти	
		Пети и шести разред	
		Седми и осми разред	
...			

Средње школе

Назив школе	Оцена обима спровођења пет кључних мера стратегије ублажавања ризика (у потпуности, свих пет, 3-4 стратегије, 1-2 стратегије, нема стратегије)	Модел (I, II, III)
...		

Датум утврђивања предлога

Одговорно лице (пуно име и потпис)

Тим за школе

МИШЉЕЊЕ

Тим за праћење и координисање примене превентивних мера у раду школа на седници одржаној (датум и време) разматрао је предлог модела наставе за подручје (општине/града) и донео следећу одлуку:

Усваја се/не усваја се предлог модела наставе за подручје општине/града у целости/у деловима и то:

Образложење:

Датум:

Имена и потписи чланова тима за школе који су учествовали у доношењу одлуке

Пет кључних мера стратегије ублажавања ризика

Пет кључних мера стратегија ублажавања ризика од трансмисије SARS-CoV-2 у школама су: доследна и исправна употреба маски, одржавање физичке дистанце, хигијена руку и респираторна хигијена, чишћење и дезинфекција и успостављена сарадња са надлежном здравственом службом, а посебном са надлежним ИЈЗ/ЗЈЗ (Табела 1).

Табела 1. Стратегије ублажавања ризика од трансмисије SARS-CoV-2 у школама

Редовна настава	Подељена одељења	Он-лајн настава
<p>1. Доследна и исправна употреба маски у простору школе од стране свих лица (ученика и запослених)</p> <p>2. Физичка дистанца према могућностима школе (може и мања од 1м)</p> <p>3. Хигијена руку и респираторна хигијена</p> <p>4. Чишћење и дезинфекција простора школе у целини</p> <p>5. Успостављена сарадња са надлежном здравственом службом, а посебном са надлежним ИЈЗ/ЗЈЗ</p>	<p>1. Доследна и исправна употреба маски у простору школе од стране свих лица (ученика и запослених)</p> <p>2. Физичка дистанца од $\geq 1\text{м}$, формирање група у складу са величинама учионица (1 ученик на 4м^2)</p> <p>3. Хигијена руку и респираторна хигијена</p> <p>4. Чишћење и дезинфекција простора школе у целини</p> <p>5. Успостављена сарадња са надлежном здравственом службом, а посебном са надлежним ИЈЗ/ЗЈЗ</p>	<p>Прелазак на on-line наставу</p> <p>Могуће је организовати испитивање и тестирање ученика уколико је испуњено свих пет стратегија превенције инфекције, уз одговарајући распоред који омогућава доследну примену препоручене физичке дистанце у сваком тренутку.</p> <p>Ношење маски обавезно без обзира на вакцинални статус.</p>

Напомена: уколико се одредбе наведене у поглављу *Пет кључних мера стратегије ублажавања ризика* разликују од општих препорука датих у прилогу *Препоруке за превенцију COVID-19 у школској средини*, примењују се одредбе наведене у овом поглављу.

1. Доследна и исправна употреба маски у простору школе од стране свих лица (ученика и запослених)

Модел ношења заштитних маски описан у наставку односи се на први и други модел организације образовно-васпитног рада (осим у случају када школа има могућности да

организује наставу у школи са прописаном дистанцом за све ученике, нпр. школе са малим бројем ученика).

Препоручени модели ношења маски:

- **Наставно и ненаставно особље**

Употреба заштитних маски за наставнике, током часа, није неопходна уколико су потпуно вакцинисани (две дозе вакцине), а од друге дозе је прошло најмање 14 дана и/или су у претходних 6 месеци прележали COVID-19.

Невакцинисани наставници и друго особље носе маску током радног времена увек када се налазе у затвореном простору са другим особама, као и на отвореном уколико није могуће одржавати растојање од 1 метра од других особа.

Наставно и ненаставно особље школе је у обавези да одржава непрекидно растојање од најмање 1 м од других особа (ученика и особља), осим ако постоји изузетна потреба ближег контакта у ком случају је неопходно да особа носи заштитну маску и да се након контакта изврши дезинфекција руку.

Запослени треба да избегавају активности које укључују боравак више запослених (наставно и ненаставно особље) истовремено у затвореном простору. Уколико је то неопходно (састанци, обуке и сл.), током трајања таквих активности употреба заштитних маски је обавезна уз одржавање дистанце (минимум 1м) уколико је најмање једна особа у просторији невакцинисана.

Изузетно, уколико су све особе у просторији вакцинисане, заштитне маске нису обавезне.

- **Родитељи, односно други законски заступници и други посетиоци**

Употреба заштитних маски за родитеље и све друге посетиоце у школским установама је обавезна током боравка у затвореном простору, с тим да је неопходно редуковати број посетилаца и омогућити посету само у случају неопходности.

- **Ученици**

Ученик треба да носи маску од уласку у школу па све до доласка до своје клупе.

Маска се обавезно користи и током одговарања и током сваког разговора.

Маска се обавезно користи и приликом било којег кретања ван клупе, приликом одласка на одмор или у тоалет.

Током боравка у школи може да се користи било која маска (хируршка, епидемиолошка или платнена), али се свака маска мора користити на исправан начин – тако да покрива нос, уста и браду. Такође, не треба користити маску која је запрљана или овлажена.

Није дозвољено мењање маски међу ученицима.

Напомена: Уколико је обухват вакцинацијом међу ученицима у одељењу већи од 70%, ученици који су вакцинисани нису у обавези да носе маску током часа. У свим осталим горе наведеним ситуацијама, употреба маске је обавезна.

Напомена: Употреба заштитних маски на отвореном простору за сада није неопходна, уз одржавање физичке дистанце. (Пратити Уредбу о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19: 151/2020-3, 152/2020-4, 153/2020-46, 156/2020-6, 158/2020-3, 1/2021-3, 17/2021-3, 19/2021-18, 22/2021-3, 29/2021-3, 34/2021-3, 48/2021-4, 54/2021-3, 59/2021-25, 60/2021-3, 64/2021-3, 69/2021-4)

2. Одржавање физичке дистанце

- **У условима када школе раде у по првом моделу организације образовно-васпитног рада**

Физичка дистанца током активности које се одржавају у учионици није неопходна међу децом (могућа је организација наставе са целим одељењима у трајању од 45 минута). Потребно је да наставници и друго школско особље одржавају физичку дистанцу са другим особама у школи од најмање 1 метра.

Препоручује се да ученици не мењају учионице, односно да се настава за један разред/групу ученика одвија у истој учионици.

Препоручује се да се настава из обавезних предмета и свих осталих облика образовно-васпитног рада организује, све док временски услови то дозвољавају, на отвореном простору, у складу са претходно донетим планом организације.

Могућа је организација наставе музичке културе и физичког и здравственог васпитања, као и ваннаставних активности (хор, спортови).

Активности у којима се остварује блиски контакт између ученика (колективни спортови) реализовати под условом да у одељењу нема потврђених случајева инфекције SARS-CoV-2 међу ученицима током претходних 14 дана. У супротном, реализацију ових активности организовати без блиских контакта између ученика (нема колективних спортова).

Саветовати ученике да одржавају међусобну физичку дистанцу од најмање 1 метар у свлачионицама.

Препоручује се да ученици проводе велики одмор на отвореном (у школском дворишту) када год то временске прилике дозвољавају.

Особе које доводе ученике у школу не улазе у школу већ прате ученике до улаза у школску зграду или до капије школског дворишта, где ученике млађег узраста преузима дежурни учитељ/наставник.

- **У условима када школе раде по другом моделу организације образовно-васпитног рада**

Одржавати физичку дистанцу са другим особама у школи од најмање 1 метра (4 м² по детету).

Потребно је одржавање растојања током свих активности, укључујући и седење ученика у клупама. То подразумева распоред од једног ученика у клупи, а распоред клупа ускладити са капацитетом учионице тако да се обезбеди минимум 1 метар растојања између ученика у свим правцима.

Препоручује се да ученици не мењају учионице, односно да се настава за један разред/групу ученика одвија у истој учионици.

Препоручује се да се настава обавезних предмета и свих осталих облика образовно-васпитног рада организује, све док временски услови то дозвољавају, на отвореном простору, у складу са претходно донетим планом организације.

Потпуно обуставити све активности током којих је могуће појачано стварање аеросола (певање, спорт, гласнији говор - што значи да се на часовима музичке културе не пева, да нема проба школског хора, да на часовима физичког и здравственог васпитања нема колективног спорта). Када је реч о индивидуалним спортовима (гимнастика и слично) исте

треба прилагодити условима простора (величина сале, могућност природне вентилације и слично).

Реализацију наставног програма из физичког и здравственог васпитања организовати тако да се избегне блиски контакт, односно да се одржи физичка дистанца од најмање 2 метра у свим правцима.

Уколико се часови организују у сали за физичко, обезбедити наставни програм који ће омогућити одржавање физичке дистанце. Уколико сала има два улаза, искористити их за поделу ученика у групе у циљу смањења гужве. Пре и после сваког часа физичког и здравственог васпитања неопходно је дезинфиковати заједничке предмете (справе, лопте и слично), очистити/опрати салу и проветрити је. Уколико су обезбеђени и испуњени сви ови услови, током часа физичког и здравственог васпитања ученици не треба да носе маску.

Упутити ученике да одржавају међусобну физичку дистанцу од најмање 1 метар у свлачионицама. Уколико је могуће, организовати наставу са мањим бројем ученика.

У периоду непосредно пре и после наставе и између школских часова (мали и велики одмор) у школи и дворишту школе не стварати гужве. Одржавање физичке дистанце међу ученицима неопходно је и током малог и током великог одмора. Препоручује се да ученици проводе велики одмор на отвореном (у школском дворишту) када год то временске прилике дозвољавају.

Не одржавати прославе, приредбе у школском објекту. Не организовати групне посете местима где се очекује окупљање већег броја особа, излете и др.

Особе које доводе ученике у школу не улазе у школу већ прате ученике до улаза у школску зграду или до капије школског дворишта, где ученике млађег узраста преузима дежурни учитељ/наставник.

- 3. Хигијена руку и респираторна хигијена** (описано у прилогу: ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ COVID-19 У ШКОЛСКОЈ СРЕДИНИ)
- 4. Чишћење и дезинфекција** (описано у прилогу: ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ COVID-19 У ШКОЛСКОЈ СРЕДИНИ)
- 5. Успостављена сарадња са надлежном здравственом службом, а посебно са надлежним ИЈЗ/ЗЈЗ**

Код појаве случајева инфекције SARS-CoV-2 вирусом (потврђених PCR или антигенским тестом), поред предузимања мера предвиђених критеријумима за поступање у случају појаве COVID-19 у школама, врши се тражење и испитивање контаката према процени и условима које одреди надлежни епидемиолог. У циљу првовременог предузимања прописаних мера, неопходно је успоставити блиску сарадњу и комуникацију школе и здравствене службе, а посебно школе и територијално надлежног института/завода за јавно здравље.

Критеријуми за поступање у случају појаве COVID19 у школама

Дефиниција контакта⁴

Блиски контакт укључује било коју од доле наведених изложености код особе која је била у контакту са случајем COVID-19 у периоду 48 часова пре појаве симптома до 14 дана након појаве симптома код тог случаја COVID-19⁵:

- Директан физички контакт с оболелим од COVID-19 (нпр. руковање, љубљење, мажење),
- Незаштићен директан контакт с инфективним излучевинама оболелог од COVID-19 (додиривање коришћених марамица голом руком или нпр. ако се болесник искашље у особу),
- Контакт лицем у лице с COVID-19 болесником на удаљености мањој од два метра у трајању дужем од 15 минута,
- Боравак у затвореном простору (нпр. учионица, соба за састанке, чекаоница у здравственој установи итд.) с COVID-19 болесником у трајању дужем од 15 минута,
- Здравствени радник или друга особа која пружа непосредну негу оболелом од COVID-19 или лабораторијско особље које рукује с узорцима оболелог без

⁴ Стручнометодолошко упутство за контролу уношења и спречавање ширења новог корона вируса SARS-CoV-2 у Републици Србији, Институт за јавно здравље Србије “Др Милан Јовановић Батут”, Београд, август 2020.

⁵ European Center for Disease Prevention and Control, Contact tracing: public health management of persons, including healthcare workers, having had contact with COVID-19 cases in the European Union – second update, 8 April 2020, https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Contact-tracing-Public-health-management-persons-including-healthcare-workers-having-had-contact-with-COVID-19-cases-in-the-European-Union%E2%80%93second-update_0.pdf

коришћења препоручене личне заштитне опреме (ЛЗО) или ако је дошло до пропуста у кориштењу ЛЗО,

- Контакт у авиону или другом превозном средству с болесником два места испред, иза, или са стране; сапутници или особе које се брину о болеснику током путовања; особље које је послуживало у делу авиона у којем седи болесник (ако тежина клиничке слике или кретање болесника упућује на изложеност већег броја путника, блиским контактима се могу сматрати путници целог одељка или целог авиона).

Напомена: Код асимптоматских случајева COVID-19, контактом се сматра особа која је била у блиском контакту са тим случајем у периоду од 48 часова пре до 14 дана након датума узорковања.⁶

Напомена: У учионици (код ученика свих узраста) дефиниција блиског контакта укључује само ученике који седе у непосредној околини зараженог ученика (лабораторијски потврђена или клинички компатибилна болест) на одстојању мањем од 1 метра. Блиским контактом ће се сматрати и ученици који су седели на одстојању до 2 метра, уколико изложени и оболели нису правилно и доследно носили маску све време наставе.

Учитељ/наставник или други запослени у школи сматраће се блиским контактом инфицираног ученика изузетно и то уколико се епидемиолошким испитивањем утврди да је дошло до контакта са потврђеним случајем без примене мера заштите од инфекције, у периоду дужем од 15 минута, на растојању мањем од 1 метра, у периоду заразности (48 часова пре појаве симптома, и након појаве симптома), и да наставник није вакцинисан са две дозе вакцине против COVID-19, а да је од друге дозе прошло најмање 14 дана, односно да у претходних шест месеци није прележао COVID-19.

Начелно, учитељи, наставници и други запослени у школи се не сматрају контактом инфицираног ученика, осим у горе наведеном изузетку.

Уколико се инфекција вирусом SARS-CoV-2 потврди код учитеља, наставника или другог запосленог у школи, блиским контактом неће се сматрати други учитељи,

⁶ Idem

наставници или запослени у школи, као ни ученици, осим изузетно ако се епидемиолошким испитивањем утврди да је у периоду заразности особе код које је потврђена инфекција нису поштоване мере заштите (ношење маске, боравак у затвореном простору на растојању мањем од 1 метра у трајању дужем од 15 минута, долазак на посао оболеле особе и поред присутних симптома и знакова респираторне инфекције) и да наставници који су дошли у контакт са потврђеним случајем нису вакцинисани или нису прележали COVID-19 у претходних шест месеци. У тим ситуацијама епидемиолог током епидемиолошког испитивања утврђује блиске контакте и даје предлог санитарној инспекцији за издавање решења о стављању у карантин у кућним условима.

Поступање у случају појаве потврђених случајева инфекције вирусом SARS-CoV-2 у школи

За потребе поступања у случају појаве потврђених случајева инфекције вирусом SARS-CoV-2 у школи, у наставку је описана процедура која укључује **модификовани карантин у кућним условима**:

Тренутно је прописан карантин у кућним условима од 14 дана. Међутим, следећа опција за скраћивање карантина је прихватљива алтернатива, и користиће се у оквиру мера које предвиђају прелазак одељења на наставу на даљину приликом поступања код појаве потврђених случајева инфекције вирусом SARS-CoV-2 у школи.

Модификација карантина у кућним условима подразумева да карантин престаје након 10. дана. Престанак карантина у кућним условима након 10. дана не укључује тестирање на SARS-CoV-2, али укључује дневно праћење појаве симптома инфекције. Особе које нису развиле никакве симптоме инфекције могу похађати наставу у школи након 10. дана уз обавезно ношење маске 14 дана од почетка карантина у кућним условима и у затвореном и на отвореном простору⁷.

7

⁷ National Center for Immunization and Respiratory Diseases (NCIRD), Division of Viral Diseases. CDC COVID-19 Science Briefs [Internet]. Atlanta (GA): Centers for Disease Control and Prevention (US); 2020-. Science Brief: Options to Reduce Quarantine for Contacts of Persons with SARS-CoV-2 Infection Using Symptom Monitoring and Diagnostic Testing. 2020 Dec 2. PMID: 34009768.

Услов: Један потврђен случај код ученика у једном одељењу/групи, уколико је тај ученик похађао наставу у периоду до 48 часова пре почетка симптома

Поступак: Управа школе спроводи надзор над исправном применом Препорука за превенцију COVID-19 и других респираторних инфекција у школској средини. У захваћеном одељењу које је у режиму редовне наставе територијални ИЈЗ/ЗЈЗ утврђује блиске контакте и налаже ношење маски свим ученицима током боравка у школи, укључујући и током часова. Појачавају се мере опште и личне хигијене, а посебно мера прања и дезинфекције руку. Свим ученицима у школи се понавља едукација у вези спровођења мера превенције. Учионица се генерално чисти, а све површине које се често додирују (клубе, столице, прекидачи, кваке, кваке на прозорима, чивилуци, ормарићи и сл.) особље школе дезинфикује пребрисавањем средством на бази алкохола. Уколико се ради о моделу наставе са подељеним одељењима, односно постоји физичка дистанца већа од једног метра, и сви ученици су доследно носили маске, спроводе се горе наведене мере осим тражења контаката у самом одељењу/групи.

Услов: Два потврђена случаја код ученика у једном одељењу/групи, уколико су ти ученици похађали наставу у периоду до 48 часова пре почетка симптома

Поступак: Цело одељење/група одељења/групе прелазе на он лајн наставу у трајању од 10 дана. Учионица се генерално чисти, а све површине које се често додирују (клубе, столице, прекидачи, кваке, кваке на прозорима, чивилуци, ормарићи и сл.) особље школе дезинфикује пребрисавањем средством на бази алкохола.

Услов: Потврђено више случајева у два или више одељења једне смене, без утврђене повезаности међу случајевима која би указивала на трансмисију вируса у школи

Поступак: Поступак као у претходна два случаја за свако појединачно захваћено одељење, зависно од тога да ли се ради о једном или два и више случајева у једном одељењу. Остала одељења, као и ученици из истог одељења који се на основу критеријума не сматрају блиским контактом, настављају похађање наставе у школи. Учионице се генерално чисте, а све површине које се често додирују (клубе, столице, прекидачи, кваке, кваке на прозорима, чивилуци, ормарићи и сл.) особље школе дезинфикује пребрисавањем средством на бази алкохола (70%).

Услов: Два или више случајева међу којима постоји епидемиолошка повезаност која указује на постојање трансмисије вируса у школи у једном или два одељења/групе

Поступак: Сви ученици из захваћених одељења/група који се сматрају блиским контактом прелазе на он лајн наставу у трајању од 10 дана. Остала одељења настављају похађање наставе у школи. Учионице се генерално чисте, а све површине које се често додирују (клубе, столице, прекидачи, кваке, кваке на прозорима, чивилуци, ормарићи и сл.) особље школе дезинфикује пребрисавањем средством на бази алкохола (70%).

Услов: Више случајева међу којима постоји епидемиолошка повезаност која указује на постојање трансмисије вируса у школи у три или више одељења/група

Поступак: Сви ученици из група/одељења у којима има потврђених случајева као и ученици из осталих група/одељења исте смене прелазе на он лајн наставу у трајању од 10 дана. Учионице се генерално чисте, а све површине које се често додирују (клубе, столице, прекидачи, кваке, кваке на прозорима, чивилуци, ормарићи и сл.) особље школе дезинфикује пребрисавањем средством на бази алкохола (70%).

Услов: Више од 50% ученика целе школе одсутно са наставе у трајању од најмање 2 радна дана, и најмање један потврђен случај COVID-19 код ученика у школи

Поступак: Сви ученици школе прелазе на он лајн наставу од куће у трајању од 10 дана. Учионице се генерално чисте, а све површине које се често додирују (клубе, столице, прекидачи, кваке, кваке на прозорима, чивилуци, ормарићи и сл.) особље школе дезинфикује пребрисавањем средством на бази алкохола (70%).

Напомена: С озбиром на то да није могуће све ситуације предвидети, уколико дође до настанка услова који нису горе предвиђени, територијално надлежни институт/завод ће обавити консултације са Институтом за јавно здравље Србије ради доношења одлуке о начину поступања.

Уколико се инфекција вирусом SARS-CoV-2 потврди код наставника, учитеља или другог запосленог у школи, епидемиолог ће током епидемиолошког испитивања случаја узети у обзир и вакцинални статус код наставника, учитеља или другог запосленог код кога је потврђена инфекција вирусом SARS-CoV-2 и утврдити да ли се други учитељи, наставници или запослени могу сматрати блиским контактима сходно условима из дефиниције, и према томе предлагати меру карантина у кућним условима у трајању од 10 дана.

Уколико се инфекција вирусом SARS-CoV-2 потврди код наставника, учитеља или другог запосленог у школи који је са испољеним симптомима и знацима болести долазио на посао, нарочито у почетку болести, треба размотрити у сваком појединачном случају проширивање листе контаката без обзира на примену мера заштите код оболелог. Потребно је узети у обзир израженост симптома/знакова болести, трајање боравка у затвореној просторији истовремено са другим особама, близак контакт на растојању мањем од 2м, могућност директног физичког контакта и друге факторе који могу бити од значаја за процену ризика и одлучивање о листи контаката. У свим случајевима приликом одређивања блиских контаката треба узети у обзир и вакцинални статус особе, као и прележану болест у складу са Уредбом.

Надзор над појавом случајева инфекције SARS-CoV-2 код ученика у основним и средњим школама

Институти/заводи за јавно здравље дневно до 12:00 часова достављају Тиму⁸ за праћење и координисање примене превентивних мера (у раду школа) при отпочињању рада школа Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ (у даљем тексту *Тим за школе*) за претходни дан информацију о новоутврђеним кластерима случајева COVID-19 код деце школског узраста за претходни дан са кратким описом (назив општине, назив школе, број потврђених случајева код ученика, наставника, број захваћених одељења, предузете мере, време и механизам заражавања уколико су познати). Извештаји се достављају у електронској форми на адресу skole_covid19@batut.org.rs.

Тим за школе дневно анализира пристигле извештаје, координира активности са мрежом института/завода и по потреби/захтеву извештава руководство установе на дневном нивоу.

Институти/заводи за јавно здравље петком до 12:00 часова достављају Тиму института табеларни недељни извештај о појави случајева инфекције SARS-CoV-2 код ученика у школама.

Формат извештаја

Општина	Основне школе			Средње школе		
	Број потврђених случајева ⁹	Број кластера ¹⁰	Број захваћених школа ¹¹	Број потврђених случајева ¹²	Број кластера	Број захваћених школа
Укупно						

⁸ Тим за праћење и координисање примене превентивних мера при отпочињању рада школа формиран у складу са Закључком Кризног штаба са 39. седнице одржане 11.8.2020. године

⁹ Број деце узраста 7-14 година код којих је потврђена инфекција SARS-CoV-2 вирусом од последњег извештаја

¹⁰ Број активних кластера (код којих још увек траје примена мера у школи)

¹¹ Број школа у којима има потврђених случајева инфекције SARS-CoV-2 вирусом

¹² Број адолесцената узраста 15-19 година код којих је потврђена инфекција SARS-CoV-2 вирусом од последњег извештаја

Тим за школе сачињава недељне извештаје за претходну недељу који обухватају податке о појави случајева COVID-19 у школама и доставља руководству Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, Министарству просвете, науке и технолошког развоја и мрежи института/завода за јавно здравље понедељком до краја радног времена.

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ COVID-19 У ШКОЛСКОЈ СРЕДИНИ

Основне информације о обољењу COVID-19

Шта је COVID-19?

COVID-19 је болест изазвана новим корона вирусом (SARS-CoV-2).

Болест може бити асимптоматска (без клинички видљивих симптома и знакова) или могу да се јаве респираторни симптоми (повишена температура, кашаљ, недостатак даха, отежано дисање). Код неких особа се може јавити нагли губитак чула мириса, укуса или промене укуса, главобоља, језа, болови у мишићима, умор, повраћање и/или пролив. У тежим случајевима, инфекција може да изазове упалу плућа, тешки акутни респираторни синдром, бубрежну инсуфицијенцију, па и смрт.

Како се преноси вирус који узрокује COVID-19?

Вирус се шири обично током блиског директног контакта са инфицираном особом, капљицама које настају кашљањем, кијањем, говором и сл. Особа се може заразити новим корона вирусом (SARS-CoV-2) додиривањем површина или предмета свеже контаминираних секретима дисајних органа инфициране особе, на којима се налази вирус, а потом додиривањем уста, носа, очију.

Како се преношење вируса који узрокује COVID-19 може успорити или спречити?

Опште мере превенције укључују:

- ✓ редовно прање руку сапуном и водом или употребу средстава за суво прање/дезинфекцију руку на бази најмање 70% алкохола;
- ✓ респираторну хигијену (у случају кијања и кашљања покривање уста и носа надлактицом или папирном марамицом коју одмах након употребе треба бацити у канту за отпатке и обавити хигијену руку прањем водом и сапуном или дезинфекционим средством на бази алкохола);
- ✓ физичку дистанцу (одржавање удаљености од саговорника од најмање 1, а пожељно 2 метра).

Шта су адекватни санитарно-хигијенски услови у школама и зашто су важни?

То су адекватно водоснабдевање, санитација и хигијена (BCX) и под тим се подразумева приступ и доступност:

- ✓ води за пиће у довољним количинама за све и увек када постоји потреба;

✓ довољном броју чистих и функционалних тоалета одвојених по полу и снабдених потрошним материјалом за све и увек када постоји потреба;

✓ довољном броју функционалних уређаја за прање руку снабдених водом и сапуном за све и увек када постоји потреба.

Адекватни санитарно-хигијенски услови у школама су неопходни за добро здравље, добро учење и одржавање школских активности ученика, наставног и ненаставног особља и превенцију и контролу COVID-19 и других заразних болести.

Основни принципи за спречавање ширења COVID-19 у школској средини

✓ **Ученици, наставно и ненаставно особље, родитељи и други посетиоци школе који имају било који од следећих симптома (кашаљ, повишена телесна температура, отежано дисање/кратак дах, нагли губитак чула мириса, укуса или промене укуса, главобоља, језа, болови у мишићима, повраћање и/или пролив) не треба да долазе у школу.**

✓ **У школи је неопходно одржавање физичке дистанце** за ученике, наставно и ненаставно особље, родитеље и друге посетиоце школе од најмање 1, а пожељно 2 метра.

✓ **Школе треба да обезбеде и спроводе услове за:**

- **редовно прање руку водом и сапуном и/или дезинфекцију руку дезифицијенсима на бази 70% алкохола;**
- **редовно чишћење школске средине** (површине: простора, предмета и опреме);
- **редовну набавку основног потрошног материјала** за спровођење хигијенско-санитарних поступака;
- **редовну проверу функционалности уређаја** за снабдевање пијаћом водом, санитацију и хигијену и њихово редовно одржавање;
- **редовно проветравање свих просторија** где бораве ученици, наставно и ненаставно особље;
- **редовно уклањање отпада** на безбедан начин, уз коришћење опреме за личну заштиту.

✓ **Школе треба да омогуће едукацију ученика, наставног и ненаставног особља и родитеља о мерама превенције ширења COVID-19.**

Детаљно упутство и препоруке за све наведене опште принципе дати су у тексту који следи.

1. Поступање са ученицима, наставним и ненаставним особљем школе који имају било који од следећих симптома или знакова сумње на COVID-19 (кашаљ, повишена телесна температура, отежано дисање/кратак дах, нагли губитак чула мириса, укуса или промене укуса, главобоља, језа, болови у мишићима, повраћање и/или пролив).

- **Уколико се симптоми COVID-19 појаве ван школе**

Не одлазити у школу и истовремено обавестити надлежну особу у школи. Јавити се у COVID-19 амбуланту надлежног дома здравља. Пратити препоруке лекара из COVID-19 амбуланте.

- **Уколико се симптоми COVID-19 појаве у школи**

Наставно и ненаставно особље школе: потребно је да се особа са симптомима болести одмах јави у COVID-19 амбуланту надлежног дома здравља.

Ученици: ученика сместити у празну учионицу/просторију одређену за изолацију и обавестити родитеља/старатеља који треба одмах да одведе дете у COVID-19 амбуланту надлежног дома здравља. О ученику у соби за изолацију, до доласка родитеља/старатеља, потребно је да брине једна особа користећи маску, а просторију након одласка ученика очистити и дезинфиковати.

2. Мере смањења ризика уноса корона вируса у школску средину

- Ученици, наставно и ненаставно особље не треба да долазе у школу уколико имају било који од следећих симптома или знакова сумње на COVID-19 (кашаљ, повишена телесна температура, отежано дисање/кратак дах, нагли губитак чула мириса, укуса или промене укуса, главобоља, језа, болови у мишићима, повраћање и/или пролив).
- Ученици, наставно и ненаставно особље не треба да долазе у школу уколико су идентификовани као блиски контакти особе оболеле од COVID-19 у породици или домаћинству, већ треба да остану у кућној самоизолацији у трајању од 14 дана.
- Ученици, наставно и ненаставно особље који су се јавили лекару у матичном дому здравља због појаве симптома или знакова који могу указивати на COVID-19 не треба да долазе у школу док чекају резултат тестирања, односно док не добију негативан резултат тестирања на COVID-19.

- Родитељи треба свако јутро да својој деци пред полазак у школу провере телесну температуру и присуство других симптома и знакова који могу указивати на COVID-19.
- Наставно и ненаставно особље треба да пред полазак у школу провери сопствену телесну температуру и присуство других симптома и знакова који могу указивати на COVID-19.

3. Одржавање физичке дистанце

- Едуковати ученике, наставно и ненаставно особље о значају одржавања физичке дистанце за спречавање ширења инфекције. Час одељенског старешине искористити за едукацију ученика, као и одређене часове физичког и здравственог васпитања. Поставити видна обавештења/постере о значају одржавања физичке дистанце.
- Одржавати физичку дистанцу са другим особама у школи од најмање 1 метра. У учионици сме да буде највише до 15 ученика, уз обезбеђених 4 м² по детету. Потребно је одржавање растојања током свих активности, укључујући и седење у клупама. То подразумева распоред од једног ученика по клупи, а распоред клупа ускладити са капацитетом учионице тако да се обезбеди минимум 1 метар растојања између ученика у свим правцима.
- Препоручује се да ученици не мењају учионице, односно да се настава за једно одељење одвија у истој учионици.
- Потпуно обуставити све активности током којих је могуће појачано стварање аеросола (певање, гласан говор, спорт, навијање). То значи да се на часовима музичког не пева, да нема проба школског хора, да на физичком нема колективног спорта, а да за индивидуалне спортове (гимнастика и сл) треба проверити услове (величина сале, могућност природне вентилације и сл).
- Наставу физичког васпитања организовати на отвореном када год је то могуће. Реализацију наставног програма организовати тако да се избегне блиски контакт, односно да се одржи физичка дистанца од најмање 2 метра у свим правцима. Уколико се часови организују у сали за физичко, обезбедити наставни програм који ће омогућити одржавање физичке дистанце. Уколико сала има два улаза, искористити их за поделу ученика у групе у циљу смањења гужве. Пре и после сваког часа физичког васпитања неопходно је дезинфиковати заједничке предмете (справе, лопте и сл), очистити/опрати салу и проветрити је. Уколико су обезбеђени и испуњени сви ови услови, током часа физичког васпитања ученици не треба да носе маску.
- Упутити ученике да одржавају међусобну физичку дистанцу од најмање 1 метар у свлачионицама. Уколико је могуће, организовати наставу са мањим бројем ученика.
- У периоду непосредно пре и после наставе и између школских часова (мали и велики одмор) у школи и дворишту школе не стварати гужве. Одржавање физичке дистанце међу ученицима неопходно је и током малог и током великог одмора. Препоручује се да ученици проводе велики одмор на отвореном (у школском дворишту) када год то временске прилике дозвољавају.

- Организовати коришћење тоалета тако да у тоалет улази онолико деце колико у тоалету има кабина, а да се испред тоалета чека у реду са одржавањем физичке дистанце од најмање 1 метра.
- Не одржавати прославе, приредбе у школском објекту. Не организовати групне посете местима где се очекује окупљање већег броја особа, излете и др.
- Особе које доводе ученике у школу не улазе у школу већ прате ученике до улаза у школску зграду или до капије школског дворишта, где ученике млађег узраста преузима дежурни учитељ/наставник.

4. Ношење маски

✓ **Школско наставно и ненаставно особље** све време боравка у школи треба да носе маске.

✓ **Ученици:**

- Маску ученик треба да носи при уласку у школу, па све до доласка до своје клупе.
- Маска се обавезно користи и током одговарања и током сваког разговора.
- Маска се обавезно користи и приликом било којег кретања ван клупе, приликом одласка на одмор или у тоалет.
- Маска се може одложити када ученик седи у својој клупи и слуша наставу.
- Током боравка у школи може да се користи било која маска (хируршка, епидемиолошка или платнена), али маска треба да се користи на исправан начин – тако да покрива нос, уста и браду. Такође, не треба користити маску која је запрљана или овлажена.
- Није дозвољено мењање маски међу ученицима.

5. Редовно прање руку

Едуковати ученике, наставно и ненаставно особље о значају редовног прања руку и о томе како се правилно одржава хигијена руку у циљу спречавање ширења инфекције, демонстрацијом и постављањем постера, као подсетника о правилном прању руку, на свим местима где се руке перу. Едуковати их да не додирују очи, нос и уста неопраним рукама. Час одељенског старешине искористити за едукацију ученика.

Како? Водом и сапуном у трајању од најмање 20 секунди или употребом дезинфекционог средства на бази 70% алкохола. Дезинфекција руку средствима на бази 70% алкохола не може заменити прање руку водом и сапуном уколико су руке видно запрљане. После три до четири извршених дезинфекција руку, обавезно опрати руке водом и сапуном.

Када? Обавезно при уласку у школу, пре јела, после одласка у тоалет, пре спремања хране, након обављања респираторне хигијене (истресања носа, кашљања у марамицу итд), после игре (нпр. после великог одмора, после часа физичког васпитања) и мажења животиња, када су руке видно запрљане, након повратка из школе и увек када постоји потреба.

Где? На свим улазима у школу и на излазу из сале за физичко поставити дезинфекциона средства на бази 70% алкохола (користити их уз обавезни надзор наставника/дежурног наставника). На свим уређајима за прање руку поставити течни сапун (нпр. тоалети, учионице).

Функционални уређаји за прање руку су једино они уређаји са исправним славинама и чесмама, водом и сапуном.

6. Редовно чишћење школске средине

Едуковати представнике локалних самоуправа, директоре школа, наставно и ненаставно особље о значају редовног чишћења и дезинфекције за спречавање ширења инфекције (ради обезбеђења довољних количина средстава за чишћење и дезинфекцију и како би се успоставиле процедуре за редовно чишћење и дезинфекцију).

Како? Механичко чишћење водом и сапуном или детерџентом, трљањем и стругањем, почев од чистијих ка прљавијим површинама, крећући од оних постављених више ка нижим, завршно са подом. Редовно чишћење се врши коришћењем чистих крпа (различите за различите површине и просторије, нпр. посебна за WC шољу, лавабо, подове, клупе...) и свежих раствора средстава којима се чисти. Употреба средстава на бази хлора се не препоручује.

Поступак дезинфекције одређеног простора или установе (у овом случају школе) подразумева низ процедура у којима се употребљавају различите методе и дезинфекциона средства. Дезинфекцију школе обављају овлашћене установе и стручна и обучена лица онда када за то постоји оправдана потреба.

Дезинфекција коју може да обави школско особље се односи само на дезинфекцију заједничких предмета и површина који се често додирују (школске клупе, столови у трпезарији, спортска опрема, кваке, ручке на прозорима, школски прибор – шестар, лењир), и то искључиво средствима на бази 70% алкохола и након механичког чишћења видљиво задрљаних површина.

Неконтролисана и некритичка употреба дезифицијенаса може довести до низа негативних ефеката по здравље ученика, наставног и ненаставног особља као што су: иритација коже и појава алергија, екцема и других промена на кожи, иритација слузокоже респираторних путева (носа, ждрела, плућа) и погоршање или појава астме, опструктивне болести плућа и др.

Распрскавање дезифицијенса се не препоручује, већ умакање и натапање тканине. При коришћењу дезинфекционих средстава водити рачуна о правилној примени према упутству произвођача (намена, концентрација, начин употребе и неопходно контактано време). Препоручује се прављење плана чишћења (ко чисти, када, на ком спрату, итд).

Када? Обавити чишћење пре почетка рада школе и свакодневно, минимум два пута дневно. Дезинфекцију заједничких предмета који се често додирују вршити неколико пута дневно.

Шта? Простор и површине (подови, зидови, врата и друге површине које користи већи број особа: школске клупе и столови, столице, кваке, прекидаче за светло, ручке ормарића, славине, WC шоље, водокотлићи, лавабои), прибор (школски шестар, лењир) и опрема у тоалетима, учионицама, зборницама, сали за физичко васпитање (спортски реквизити), у школским кухињама и трпезаријама.

7. Редовна набавка основног потрошног материјала

Обезбедити довољне количине средстава за чишћење и дезинфекцију и успоставити процедуре за редовну набавку средстава за чишћење и дезинфекцију.

Како? Заједничким радом школе и заједнице (надлежне локалне самоуправе и родитеља) за добијање подршке за обезбеђивање основног потрошног материјала (кроз, на пример, оснивање родитељског одбора за санитарно-хигијенске услове). За дугорочно обезбеђивање средстава за адекватно одржавање санитарно-хигијенских услова, размотрити навођење трошкова под посебном буџетском линијом у буџету школе.

Када? Обезбедити дневну снабдевеност основним потрошним материјалом према обиму потрошње.

Шта? Основно: сапун, тоалет папир, убриси за једнократно коришћење, кесе за канте за смеће, средства за чишћење, дезифицијенси на бази 70% алкохола и производи за чишћење (крпе, цогери).

8. Редовна провера функционалности уређаја за снабдевање пијаћом водом, санитацијом и хигијеном

Како? Препоручује се састављање плана редовне провере функционалности са јасно одређеним активностима, специфичним улогама, задацима, распоредом и буџетом за дневно одржавање, чишћење и поправке, као и редовно праћење спровођења плана.

Када? Најмање једном дневно извршити проверу уређаја за водоснабдевање, санитацију и хигијену. Више пута у току дана, у зависности од броја особа присутних у школи, проверити снабдевеност потрошним материјалом и допунити га по потреби.

Шта? Уређаји и инсталације за водоснабдевање, санитацију и хигијену (славине, лавабои, WC шоље, водокотлићи). Проверити њихову исправност и функционалност (нпр. присуство воде и сапуна и/или дезифицијенса на бази алкохола на сваком месту за прање или дезинфекцију руку, исправност водокотлића и WC шоља).

Не заборавите на адекватну припрему школских водоводних инсталација након дужег некоришћења (распусти, празници, викенди) како би одржали исправност испоручене воде преко система јавног водоснабдевања, односно индивидуалног извора.

Како?

1. Спровести испирање водоводне мреже у објекту на следећи начин: отворити све славине и тушеве и пустити да вода истиче све док се не испусти цела запремина воде у цевима, односно док вода не поприми своје уобичајене карактеристике (изгуби евентуално присутну боју и мутноћу и устали јој се температура).

2. Спровести термичку дезинфекцију унутрашње мреже на следећи начин: загрејати воду у бојлерима на температуру од 70 до 80 °С и након четири сата испуштати воду преко славина и тушева у минималом трајању од пет минута.
3. У системима са топлом водом температура воде мора бити већа од 50 °С.
4. У систему за хладну воду температура воде мора бити испод 20 °С.
5. Неопходно је редовно контролисање и одржавање славина и тушева: скидање и чишћење свих додатака (мрежица, розета и сл), као и редовна замена дотрајалих елемената.
6. Потребно је једном годишње очистити и дезинфиковати грејаче на бојлерима, по потреби и чешће.

9. Редовно проветравање свих просторија

Едуковати ученике, наставно и ненаставно особље о значају редовног проветравања просторија у циљу спречавање ширења инфекције. Час одељенског старешине искористити за едукацију ученика.

Како? Искључиво природним путем (отварањем прозора), без употребе вештачке вентилације и климатизације централизованог затвореног типа.

Када и колико? Обавезно за време сваког школског одмора и између смена. Уколико временски услови дозвољавају, препоручује се држање отворених прозора и током трајања наставе.

10. Редовно уклањање отпада

Како? Отпад одлагати у кесе у канте за смеће, по могућству са поклопцем и са педалом за ножно отварање како би се избегло додиривање површине канте. Употребљене маске за једнократну употребу (не односи се на платнене маске) одложити у кесу, кесу заве зати и бацити у канту за смеће. Кесе са отпадом завезати пре бацања у контејнер и даље третирати у складу са процедуром за управљање комуналним отпадом, уз прописане мере заштите.

Када? Свакога дана и по потреби више пута дневно проверавати да ли су канте пуне и безбедно их празнити. Отпад одлагати у складу са процедуром за управљање отпадом, уз прописане мере заштите.

Шта? Сав комунални отпад који настаје у току дана током школских активности и боравка у школи.

11. Исхрана ученика у школи

Препоручује се да ученици носе ужину од куће, односно да током одмора не напуштају школу/школско двориште због куповине ужине.

Уколико школа организује исхрану ученика, потребно је:

- да се оброци служе у трпезарији или учионицама (само уколико школа нема трпезарију),
- пре служења обрисати алкохолом површине на којима ће се храна служити,
- да деца оперу руке пре јела,
- да деца за столовима седе на удаљености од најмање 1, а пожељно 2 метра, у сваком правцу,
- деци нагласити да међусобно не деле храну и прибор за исхрану.

Посебне препоруке за ученике и запослене са хроничним болестима (респираторне, кардиоваскуларне, дијабетес, малигне, имунодефицијентна стања и др.) у образовно-васпитним установама

Хроничне болести и стања могу представљати већи ризик од развоја тежих облика болести COVID-19, без обзира на узраст.

Ученицима и запосленима у образовно-васпитним установама, који су у већем ризику од тешког облика COVID-19 инфекције, као и особама које су у блиском контакту са овим посебно осетљивим категоријама, препоручује се вакцинација против COVID-19 инфекције (Табела 1) и у зависности од актуелне епидемиолошке ситуације (од умереног до високог ризика трансмисије вируса SARS-CoV-2) треба им омогућити учење/рад на даљину, уз достављено мишљење лекара специјалисте одговарајуће гране медицине.

Табела 1. Групе у ризику којима се препоручује имунизација против COVID-19 инфекције

Особе старије од 12 година у већем ризику од тешког облика COVID-19 инфекције:

- оболели од тешких неуромишићних стања, која угрожавају респираторну функцију (церебрална парализа, аутизам, мишићна дистрофија и др.),
- особе са сметњама у учењу (Дауновим синдромом и др.),
- пацијенти са имуносупресијом узрокованом болешћу или лечењем (особе на хемиотерапији, радиотерапији, на програму за трансплантацију, пацијенти са ХИВ инфекцијом или особе са генетским поремећајима који утичу на имунски систем, особе које примају имуносупресивну или имуномодулаторну биолошку терапију,
- оболели од хематолошких малигнитета (леукемија, лимфом и мијелом) и аутоимуних болести.

Особе старије од 12 година у блиском контакту са особама са слабијим имунитетом:

- Хронична респираторна обољења: ХОБП – емфизем и хронични бронхитис, бронхиектазије, цистична фиброза, тежи облик астме, интерстицијална фиброза плућа, пнеумокониоза и бронхопулмонална дисплазија;
- Хроничне кардиоваскуларне болести: конгениталне срчане болести, хипертензија са компликацијама, хронична срчана слабост, исхемијска болест срца, тежи поремећаји срчаног ритма и венска тромбоемболија;
- Хроничне болести бубрега: стадијум 3-5 хроничне бубрежне инсуфицијенције, нефротски синдром и транспланиран бубрег;
- Хроничне болести јетре: цироза, билијарна атрезија, хронични хепатитис;
- Хроничне неуролошке болести: мождани удар, транзиторни исхемијски атак, стања са поремећајем респираторне функције (укључујући Даунов синдром, мултиплу склерозу, епилепсију, деменцију и др.);
- Дијабетес и други ендокрини поремећаји (Адисонова болест)
- Имуносупресивна стања
- Аспленија или дисфункција слезине
- Екстремна гојазност (ИТМ ≥ 40 кг/м²)
- Тежа ментална обољења: шизофренија, биполарни поремећаји и др.

Важне напомене:

- 1. Примена наведених препорука штити и од других респираторних обољења.**
- 2. Препоруке су подложне изменама у зависности од промене епидемиолошке ситуације.**